

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 8 (iskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21.60, polletna K 10.80, četrtletna K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 26.40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36.—.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 8. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petletna 30 vin, pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Izdajatelj: podjetje upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštne proste.

Posamezne številke po 8 vin.

Stev. 460.

V Ljubljani, v soboto dne 14. decembra 1912.

Leto II.

Socialna demokracija in njeni nasprotniki.

Socialna demokracija na Slovenskem napreduje in njeni nasprotniki vstajajo, da bi ji zaprli pot. Kdo bi se čudil? Zakoni logike ne odločujejo v boju za obstanek, ki je tudi nasprotniškim strankam glavni smoter. Težko pa je izpodkopavati socialni demokraciji tla s strogo resnico in doslednostjo in zato se ponavljajo stare, davno obrabljene fraze, zato vstajajo na vseh straneh tolmachi socialnodemokracijskega programa, vsi nasprotniki razglashajo socialno-demokracijske cilje in prihajajo seveda do zaključka, da je socialna demokracija strahna nevarnost za vse, kar je lepega, dobrega, vzvišenega, svetega itd. na svetu.

Vprašati bi smeli pač, kaj je v sedanjih družbi vendar tako dobrega in krasnega, da bi bil opravičen strah? Kdor ima zdrave oči in se nekoliko ozira po svetu, mora vendar izpoznati, da je to za ogromno večino ljudi prava mučilnica in Diogenova svetilka, s katero bi se našlo zadovoljevalcev, bi morala biti že nenavadno žareča. Ako je pa nezadovoljnost splošna, mora biti pa vendar tudi nekaj splošnega v razlogih, ki jih je treba piskati, ako se hoče odpraviti posledice.

To pa je pravzaprav glavni greh socialne demokracije, da se ne zadovolji z navadnim vzdihovanjem nad slabimi časi, temveč jih preiskuje in ne ostane na površju, nego sega v globočine skritejših povodov, pa kjer jih najde, jih tudi razodene.

Delo ni vedno prijetno in včasih tudi ni hvalježno; ali potrebno je, ker se razmer ne more izboljšati brez natančnega poznavanja. In kar je potrebno, se mora storiti. Če pa prihaja socialna demokracija pri svojem preiskavanju do zaključkov, ki marsikomu niso prijetni, ni to njen greh, temveč krivica tistih faktorjev, ki so provzročili obstoječe razmere in v veliki meri tudi krivica tistih, ki nalašč zapirajo oči in nočejo videti neprijetne resnice, misleči morada, da izginejo vse neljube stvari, ako jih ne gledajo.

Ali če je obžalovanja vredno, da unganja-jo širši krogi politiko počenja noja, bi bilo treba vse drugače okrstiti počenje nasprotnikov, ki namenoma odvrčajo ljudstvo od izpoznani-ja. Ako napravimo paralelo med socialno demokracijo in med drugimi strankami, mora navadna pravičnost priznati prvi velikansko prevago; kajti ona je edina stranka, ki deluje na to, da bi postal ljudstvo v svojem mišljenju popolnoma neodvisno, ker je prepričana, da je izpoznanje resnice najuspešnejši agitator za socialno demokracijo. To tudi našim nasprotnikom ni skrito in zato branijo svojim pristaš-šem kolikor le morejo vpogled v razmere in prikazujejo socialno demokracijo povsod v luči neresnice.

Nasprotniki, ki prihajajo pri nas v poštev, so klerikalci in liberalci. Prvi imajo sedaj zlato dobo in upajo, da dobe v kratkem krnilo slovenskega naroda popolnoma v svoje roke. Da so nastopili za volilno reformo, tudi ni pripisati nobenemu demokracičnemu načelu, temveč edino dejstvu, da se jim zdi sedaj splošna in enaka volilna pravica za državni in deželni zbor primerno sredstvo, s katerim pridejo povsod ne le do večine, ampak tudi do odlične moči. Načela niso bila klerikalcem nikoli nič vredna; ako bi bili res tako demokracičnega značaja, kakor sedaj deklarirajo, bi vendar vsaj pokazali, da hočejo splošno in enako vo-

lilno pravico tudi v občinah; in vpeljali bi jo pred vsem tam, kjer jih ne bi mogel ovirati nihče, namreč v cerkvi. Demokracično prepričanje, ki ga zadnji čas precej spretno glumijo, bi jih moralo prisiliti, da vpletajo splošno volitev župnikov, dekanov, kanonikov, škofov in papeža; ali tega ne bodo katoličani nikoli doživeli od klerikalcev. Politična volilna pravica — to je seveda nekaj drugega. Ne da se tajiti, da bodo imeli klerikalci začetkomu od splošne in enake volilne pravice velik profit. Sicer je to sredstvo, ki jim postane s časom samim najbolj nevarno, ali za prvi hip jim prinese veliko korist.

V tem tiči nekaj nevarnega, česar se ne sme prezreti. Med ljudstvom je nedvomno mnogo takih elementov, ki se obračajo vedno tja, kjer je moč. Saj bi se grozno motil človek, ki bi mislil, da so vsi tisti, ki so oddajali v Ljubljani v zadnjih dobah pri različnih volitvah svoje glasovnice liberalnim kandidatom, v svoji duši res protiklerikalni in da jih prevevajo liberalne ideje. Take prepričane svobodomislice bi se lahko prešle brez računskega stroja. Toda v Ljubljani je veljal liberalizem, mislilo se je, da imajo liberalci tuintam upliva, pričakovalo se je, da se z njih pomočjo kaj doseže in vsi, ki so sami v sebi neodločni, so volili liberalno. Za take elemente prihaja sedaj čas »novega prepričanja«. Ta in oni se spomni, da je bil pravzaprav vedno veren katoličan, nekateri izpoznajo, da so liberalne teorije vendar pretrpane, drugim je bila doslej klerikalna stranka tuja, a sedaj vidijo, da je vendar vse drugače, nego so mislili. Po tistem pa si pravijo prvi in drugi in tretji, da od liberalcev ni pričakovati nikakršne koristi več in bolje je, da se pravočasno presedla. Kdor ni slep, lahko že opazi podobna znamenja.

Klerikalci so preveliki demagogi, da ne bi izrabili te situacije kolikor mogoče v svoj prid. In organizacija katoliške cerkve, ki jim lahko popolnoma nadomešča strankino organizacijo, jim bode pri tem delu izborna pomagala.

Liberalci so ostali v tem novem položaju sami sebi zvesti, to se pravi, ohraniti si hočejo politično življenje, pa ne vedo, kako in zato čakajo na čudež, ki naj bi pripeljal ubežne čete zopet v njih tabor. In ker ne čutijo v sebi dovolj moči, da bi se junaško ustavili klerikalni struji, bijejo po tistih, ki jih smatrajo za slabše, najrajši seveda po socialnih demokratih.

Mnogo političnega razuma pač ne bi bilo treba, da bi se izpolnilo napačnost te taktike. Kdor priznava, da je v klerikalizmu ogromna škodljivost za vsak napredek in za vsako svobodo, mora tudi priznati, da je v sedanjem trenutku na Slovenskem najvažnejša naloga, ustvariti močno opozicijsko stranko. Po splošnem položaju pa ne more biti to nobena druga, kakor socialno-demokracična. Kdorkoli izpodkopa sedaj tla socialni demokraciji, pomaga naravnost klerikalizmu, kateremu se ne more sedaj na Slovenskem nihče tako energično zoperstavljati, kakor socialna demokracija.

Ako bi se šlo samo za končno zmago, bi bilo delavstvo lahko zelo mirno in ravnodušno. Kdor se peča objektivno z zakoni socialnega razvoja, ne more dvomiti niti hip, da je bodočnost določena socialni demokraciji. Ali končno ni važna samo bodočnost; tudi sedanjost zahteva svoj tribut in nihče ne more reči, da je vseeno, ali vlada reakcija nekoliko desetletij več ali manj. Zlasti se pa ne sme držati rok navskriž v tako pomembnih časih, kakor je sedanj. Nikomur ne more ostati tajno, da se vrši

pri nas preobrat, ki sega v vse globočine in odločilni so sedanj dnevi za celo dobo, katere trajanja ni mogoče niti določiti. Edino vprašanje je sedaj: Ali reakcija, ali napredek.

Kakor bi bilo napačno, prezirati dviganje klerikalizma, tako bi bilo usodopolno obupanje. Velika moč je klerikalizem, ali vsemogočen ni. Treba je le razsoditi, kako se mu pride v okom.

Stara liberalna stranka ga ni mogla oslabiti, ko je bila še močna in je uživala veliko zaupanje na vseh koncih in krajih. Sedaj je slabotna, pristaši jo zapuščajo, sami voditelji ne zaupajo več vanjo; od zunaj ji ni mogoče vdihniti tiste velike energije, ki je v težkih novih razmerah neizogibno potrebna za uspešen boj. Nova stvarjanja, mlade stranke ne bi mogle stopiti v politično areni tako odločno, da bi zajezile strujo, ki se prešerno razliva po vsej deželi; čež noč se ne organizirajo nove, za boj sposobne armade.

Socialna demokracija po stoji na bojnem polju, izvežbana je, prebila je že marsikatero bitko, pokazala je, da je ne le sposobna za življenje, temveč da ima v svoji svežosti veliko privlačno moč, nezdoljivo enogijo in da ljubi boj. Vsako reakcijo sovraži, iz notranje potrebe je protiklerikalna, naravna zastopnica vseh zatiranih in, tako se prezentira kot tista četa, ki je poklicana, da vodi opozicijo proti klerikalni ergšernosti. In kadar hoče resno, krenko, stvarno, uspešno oporbo proti klerikalni reakciji, zanj ne more biti v sedanjih dnevih dvoma, kam se ima pridružiti, kje ima sodelovati.

Hlapci.

Slovenski klerikalni poslanci ne zamude nobene prilike, pri kateri lahko pokažejo svojo hlapčevsko naravo v jarki svetlobi. Za vlado gredo čez drn in strn, za vlado so pripravljene izdati ljudske koristi, vladi na ljubo so obstrukcionisti in opozicionalci. Za vlado in za svoje umazane spletke tvegajo svojo čast in ljudske koristi.

Ostudna komedija slov. klerikalcev se je pričela v proračunskem odseku, kjer so klerikalni junaki Gostinčar, Korošec in tutti quanti obstruirali, samo da je vlada lahko zahtevala proračunski provizorij. Pri proračunski debati je prilika za kritiko vladnega gospodarstva. Ali klerikalne slovenske mevrže seveda nimajo toliko poguma, da bi izrekle grajalno besedo vladi, s katero jih vežejo najtesnejše osebne koristi. V proračunskem odseku so obstruirali, ker je na Hrvaškem še vedno Cuvaj absoluten gospodar. Ali ima mar avstrijski parlament moč in pravico, da prepodi lopova Cuvaja? Čemu torej obstrukcija s tako motivacijo? Ali ni mar deželni glavar kranjski dr. Šusteršič ravno tak absolutist kakor Cuvaj? Kako se godi učitelstvu na Kranjskem, kako krivično je razdelil deželni odbor podpore. Kako si drznejo klerikalci obsojati Cuvaja, ko niso sami za las boljši?

In prišel je na razpravo zakon o vojni tlaki. Zakon, ki brezstidno tepta in gazi vse pravice avstrijskih državljanov. Kje so bili tedaj slovenski ljudski zastopniki? Seveda zopet ob strani vlade. Nihče od slovenskih klerikalnih poslancev, od dr. Kreka do Gostinčarja, ni z vsem ogorčenjem zavrnil vladne nakane v imenu slovenskega ljudstva. Niti toliko se niso potrudili, da bi predlagali izpreminjvalne predloge, ki bi vsaj nekoliko omilili kruti zakon. To delo so prepustili socialnim demokratom, čeprav je »Slovenec« od zadnje sobote široko-

ustno razkladal svojim omejenim bralcem, kaj da so vse dosegli poslanci. Poslanci, ali kateri? To naj bi bilo pristavilo pobožno in resnoljubno glasilo slovenskih evharističnih romarjev. Edini socialno demokracični poslanci so topot zopet kakor vedno zastopali ljudske interese in prisili vlado, da je upoštevala zbornico in uklonili so Stürgkha, ki je menil menda, da ima vsa poslanska zbornica same take mevžaste poslance kakor so slovenski klerikalci. Včeraj smo že poročali, da so klerikalni slovenski poslanci odklonili vse izpreminjvalne predloge socialnih demokratov v justičnem odseku. Včerajšnji »Slovenec« pa prinaša brzojavno obvestilo iz Dunaja, da bodo klerikalci nadaljevali z obstrukcijo. Pozabil je pa pristaviti, da s tem izpolnijo klerikalni junaki le tiho željo vlade, kateri bi obstrukcija omogočila, da razpusti zbornico in da bi zakon o vojni tlaki kratkomalo razglasila in uvedla s pomočjo § 14.

Komedijantstvo klerikalnih poslancev presega že vse meje: obstrukcionisti so in ob enem najzvestejši vladni hlapci. Take podle hinavščine pač ni drug zmožen nego klerikalizem. Doma bodo upili: obstruirali smo; na Dunaju se plazijo okoli ministrov in si ne upajo kihniti, če jih pošli ministrski predsednik.

Ostudnejši vladni lakajev, bolj hinavskih »ljudskih« zastopnikov, večjih mevž in breznačajnejšev od slovenskih klerikalcev ne premore ves svet.

Tržaška deželna konferenca.

(Nadaljevanje.)

Poročilo o delovanju deželnozbornskih poslancev in mestnih svetovalcev je podal

sodrug Puecher

kategorega so navzoči ob nastopu prijazno pozdravili.

Sodrug Puecher pozdravlja najprej konferenco v imenu socialistične delegacije v mestnem svetu in v deželnem zboru tržaškem. Čuti, da ima enake dolžnosti napram slovenskim kakor napram italijanskim socialistom, saj je zastopnik obojih. Odzval se je z veseljem vabilu na konferenco, ker je to znak neomajane solidarnosti tržaškega socialističnega proletarijata; in si želi, da bi ostali še nadalje in vedno italijanska in jugoslovanska sekcija tržaške socialne demokracije v najtesnejših stikih med seboj in s svojimi zastopniki. Kljub najboljši volji mora biti njegovo poročilo kratko. Važne zadeve, vredne poročila se prestejejo lahko na prstih ene roke. Večina v mestnem svetu ima na sebi precej lenobe. Omeniti je znano tramvajsko vprašanje, važno zlasti za delavce, ki bivajo izven mesta. Da se ni rešilo v največjo korist mesta samega in delavcev in da se je zavlačevalo rešitev toliko časa, tega kriva je nedelavnost mestne večine. Socialni demokratje so v mestnem svetu zahtevali, da mora zgraditi nove tramvajske proge občina in jih tudi obdržati v svoji režiiji. Večina je bila proti temu, deloma zato, ker je večina v tej večini načelno strogo kapitalističnih nazorov nasproti vsakršni manipulaciji, med tem ko se je izrekla manjšina v večini proti municipalizaciji, češ da naša občina ni za municipalizacijo še zrela. Poslednji so dali s tem naši občini in našemu občinskemu gospodarstvu zares ubožno izpričevalo. Da bi občina nove tramvajske proge municipalizirala, niso mogli socialni demokratje izvajevati. Toda bili so baš oni, ki so prisilili tramvajsko družbo, da je svoje pogoje

LOVRO KUCHAR:

Med nami.

(Dolge.)

»Takoj!« Ključavnica je zaškrtnila in vrata so se odprla. . . . Napel sem oči . . . kaj je bilo to? Tema spe! Morebiti se vrata niso niti odprla. Potipal sem z roko . . . da, prosto je bilo ali temno, jaz sem pa pričakoval luči, svetle sobe. Strmel sem v temo. Nekaj nejasnega, sivoga, se je črtalo na nasprotni strani, kakor okno ali lina in moten svet se je širil pod široko v temo. Tisti zagrljeni, cvileči glasovi, pomešani z zoprim, ostrim škripanjem zob so se spet oglašili v temi, sedaj glasneje in razločnejše in tudi neko slabotno trganje in butanje je odmevalo po prostoru . . . Koprnel sem groze in radovednosti in nisem vztrajal dalje; užgal sem žveplenko in posvetil v temo . . . V medli, pojemajoči luči sem zagledal na tleh zviti klobčič, ki se je premetoval po podu, trkal ob tla in se krčevito stresal. Pogledal sem natančneje . . . Dve človeški bitji, dvoje otrok se je zvijalo v prahu, praskalo se in se grizlo, davilo, hropelo, ječalo in sikalo. Dva suha, od razburjenosti zardečela obrazka sta žarela med zamazanimi cunjimi, zasajala se drug v drugega in se penila; dolge, blede in okrvavljene ročice so se ovijale trupel, trgale, grabile, stiskale se v pesti in udarjale . . . Moj tovariš je zastokal, zgrabil za svitek in ga razločil . . . Užgal sem vnovič žveplenko. Dve slabotni postavici — fantek in deklica — sta si stali nasproti v besnem srdi. Oči, plašne in velike, so se jima divje bliskale, prsi burno dvigale in izmučene, onemogle roke so se krivile holesti . . . V šibkejši fantku je vzkripelo z nova, strepetal je in zacvilil in zasadi ročice v lepe, potrgane lase deklice.

»Kaj hočeta spet,« se je zgrozil oče in ju porinil vsaksebi. »Še ugonobita se mi.« Deklico je potisnil v kot za vrata, fantka je pa zgrabil za ramne in ga položil na posteljo. V tem je žveplenka spet ugasnila in bili smo v temi.

»Napravi luč!« sem zahteval energično in porožil z žveplenkami.

»Počakaj!« Potegnil je z žveplenko po hlačah in prižgal zakajeno petrolejko.

»Vseidi se!« je dejal z mračnim glasom in mi ponudil stol.

»Da! ali kaj je tema dvema?« sem pokazal na otroka.

»Žalostno,« je odgovoril nerad in se naslonil na mizo. »Popade ju včasih in tedaj je vedno tako. Koljeta se kakor hijeni. Sicer sta mirna.«

»Kaj pa, če ju prime v šoli?«

»V šoli ju ne prime nikoli in sploh po dnevi ne. Vedno tako-le zvečer, kadar je temno in sta sama.«

»Toda tvoja žena — mati, kje je?«

»Dela v tovarni in se vrne šele ob šestih. . .«

»Ona dela v tovarni — a ti! Zakaj ne delaš ti,« sem se čudil.

»Sem delal, pa so me vrgli ven — lopovi!« je bruhal iz sebe.

Razumel sem in sem molčal. Ogledal sem se po temnem prostoru. Revščina in gnoloba povsod. Od mokrih, skrivnostnih sten se je širil po sobi vlažen mraz in od stropa je pilala mrzla, zunanja sapa; omet je bil že odpadel in gole razpoke so se risale v poltemi. Ako bi deževalo, bi lil dež skozi nje. Oprava v sobi je bila pičila in ničvredna. Štiriglata, podprta miza, s širokimi špranjami, zalitimi z nesnago in z jedili, se je naslanjala v kot med dve steni. Na eni strani je bil stol, na katerem sem sedel, na drugi strani je služil za sedež zavržen tovarniški zaboj, z oglojenimi deskami. V mračnem kotu nad mizo

je samevala zarijava, okajena podoba Marije z Jezusom, brez stekla, strgana in luknjičasta. Na levo od mize je bilo okno in pod oknom postelja. Po robih in na vzglavju je silila na dan vlažna slama, sicer je bilo vse pokrito s cunjami; na vrh kupa je pa vztrepetal besni fantek. Ob drugi strani sem zapazil še eno nizko posteljo, podobno koritu in sodil sem, da je otročja. Na desno je ležala na kup široka, stariška omara z mnogoštevilnimi majhnimi in velikimi predali in z lepo umetniško izrezljanimi vrati. Svoje dni je gotovo krasila kako dvorano, a zdaj je kazala svoje oguljene in obrabljene okraske mračni, revni sobi. V kotu med omaro in med vrati je bilo ognjišče, nizka železna peč in nekaj okrnatih, glinastih in železnih loncev je stalo po plošči. Kupček drv se je vzdigoval pri vznožju peči; skorje, suhe veje, scepljeni odlomki od desk in hlovov, pobrano po cestah in po dvoriščih in nanošeno spotoma . . .

Moj tovariš je opazil, da sem razočaran, čutil je, da ga pomilujem in obračal se je proč. Rad bi ga bil vprašal, kaj plačuje stanarine, a bal sem se, da bi ga užalil in zatorej sem dejal po kratkem odmoru:

»Pokaži mi kamrico, pojdem spat.«

»Potrpi malo!« me je nagovarjal, »pride žena in skuha večerjo. Bo takoj tukaj!«

Meni resnično ni bilo za jed in zahteval sem, da me pelje spat. Ubogal me je, vzel svečilo v roke in svetil iz sobe. V veži sva našla prislono lesto in splezala sva po nji na podstrešje. Skoz ožko odprtino sva zlezla dalje in tovariš je posvetil okrog sebe.

»Kamrica . . .?«

»Da! . . .«

Bit je čuden prostor, ta kamrica. Stena je bila na eni strani višoka za človeka, na drugi

komaj pol metra in poševni strop je bil obenem — hišna streha. Tla so škripala in se vdajala in močno se mi je zdelo, da so tla obenem tudi strop tovarišev sobe. Tam kjer je bilo med stropom in tlom komaj pol metra razdalje, je bila razgrnjena po tleh široka, slabo natlačena vreča in pisan koc je bil pogrben čez njo. Druge opravne nism zapazil. V hipu se mi je zazdelo smešno moje stanovanje in silil me je ironičen smeh — zasmeh bi dejal, a potlačil sem ga v srcu in se delal dostojnega.

»Idi!« sem dejal tovarišu. »Zlezem pod koc.«

»Hočeš luč. Pustim ti jo!« me je vprašal tovariš postregljivo.

»Ne! Lahko no!«

Odšel je in ostal sem pod streho. Sezul sem si črevlje in legel na vrečo. Skušal sem zaspati, ali motil me je polglasni govor, ki je nastal v sobi pod menoj. Razločil sem besede svojega tovariša, vmes so posegali neznani, po joku zveneči glasovi tuje osebe. Uganil sem, da je delavčeva žena. Slišal sem od spodaj:

»Stanovalca sem prignal.«

»Stanovalca!« se je začudil žalosten in potrt glas žene. »Kje pa ga imaš?«

»Truden je in spat je šel.«

»Kako, da si ga vzel. Saj nima kaj jesti.«

Je spet povzel oni glas.

»Jesti! Ali plačeval bo — slišiš! Štirideset kron mesečno in to so denarci.«

»Kje pa dela?«

»Skupaj delava. Danes je prišel in še eden.«

»Kakšen pa je?«

»Mlad fant je . . .«

»Tako! — Ali pa bo tudi plačeval?«

»Ne boj se! Stregel bom, da mu bom izterjal sproti.«

(Dolge.)

znatno ublažila. Večina v mestnem zastopu je sicer venomer trdila, da družbi ni mogoče odnehati niti v eni točki. Socialisti pa smo pokazali, da so bili stavljeni pogoji resnično pretežki in družba sama je pokazala, da se dajo ublažiti, ker jih je sama ublažila. Bila je to prva zaušnica italijanski nacionalistični mestni veščini. Vsekakor se vprašanje ni rešilo tako, kakor so zahtevali socialni demokrati. Nove tramvajske proge bo zgradila občina, ki odda potem proge tramvajski družbi v režijo. Poslednja bo vživala vse bogate sadove novih prog ne da bi zato kaj potrošila. To je indirektna municipalizacija, ki so jo socialni demokrati tudi pobijali. Toda vsaj pogodba s tramvajsko družbo bo boljša, kakor je bila predložena. Tudi bo občina plačevala le 440.000 kron na leto, dokler ne prevzame starih tramvajskih prog v svojo režijo, namesto 500.000, kakor je želela družba. In namesto, v letu 1923 sme občina na vsakih pet let prevzeti proge v svojo režijo. Brez socialnih demokratov bi bila tržaška občina močno oškodovana.

Druga važna zadeva je bila vodovodno vprašanje (ki je našim čitateljem dobro znano). Znana konferenca zaradi tega vodovodnega vprašanja je dala prav socialistom v tem, da je priznala timavski vodovod kot najslabši. In ako še danes ne vemo, katero vodo bomo pili, smo gotovi, da Trst ne dobi nikdar vodovoda iz umazane Timave. Tudi to je uspeh truda socialističnih mestnih svetovalcev. Glede vodovodov se vrše sedaj študije izvedencev in morda izvememo kmalu, kateri vodovod bo namenjen Trstu.

Ako računamo drugo delovanje tržaške občine vtem letu, pridemo do zaključka 0—0. Vredno je, da se ustavimo pri zadevi tržaškega proračuna, ki ga vlada ni hotela v celoti odobriti. Večina je hotela izrabiti ta korak avstrijske vlade, ki ni znala biti še nikdar taktična in previdna, v svoje strankarske interese. Večina italijansko nacionalistična bi se bila rada pokazala javnosti kot žrtve vladnih persekucij in rada bi bila to stvar izrabljala pri prihodnjih volitvah. Položaj socialnih demokratov je bil težak. Nikakor niso mogli odobriti vladnega koraka, akoravno so vedeli, da ima vlada prav v marsičem. Zavzeli so stališče, ki je bilo občini koristno in so s svojimi nastopi dali takorekoč temu tržaškemu mrtvemu občinskemu zastopu nekoliko življenske sile. Vlada je sama bila prisiljena spoznati kot dobre sodbe socialnih demokratov. Sedaj so postali italijanski nacionalci zelo majhni in študirajo, kako bi napravili proračun za leto 1913, ki ne bi bil vladni zopern ali neprijeten. Tržaška občina se nahaja v velikih finančnih stiskah. Sklenilo se je zaradi tega napraviti mnogo koristnih stvari, toda denarja ni, da bi se lahko izvršile. In ako se ne bo posrečilo občini najeti v kratkem štirimilijonskega posojila, za katero je došla vendarle ponudba, se mesto ne bo moglo več razvijati toliko časa, dokler ne pride občina do denarja. Da je tako, je zopet kriva večina v mestnem svetu. Prosila je vlado, naj ji dovoli posojilo. Vlada je posojilo dovolila, toda občina posojila ni najela, dasi bi ga bila lahko najela pod ugodnimi pogoji. Večina se je hotela pokazati, da zna delati in upravljati brez posojil. Pa je zato privedla občino do sedanjega res žalostnega položaja. Ako se bo najelo posojilo sedaj, ga bo najeti pod težkimi pogoji. Na finančnem trgu vlada splošna kriza. Denarja ni, kdor ga ima, zahteva zanj visoke obresti, ki bi uničujoče obremenile občino in prebivalstvo. (Dalje prihodnjik.)

Toda, da se nahaja občina sedaj v takih finančnih stiskah, je zopet kriva večina v mestnem svetu, ki ni hotela sprejeti predlogov socialistične manjšine o novi razdelitvi davkov. Res je, da je občina sprejela nekatere odstavke predloge in da jih vlada ni odobrila. Toda ves načrt socialnih demokratov, ki je kazal pot, po kateri doseči nova sredstva, je povedal tudi v, katere namene bi se morali dohodki najprej uporabiti. Ako bi bila občina ves načrt sprejela, bi bila vlada drugače odgovorila in končno so bili tudi delavci pripravljeni na boj. Vlada je zato odklonila nekatere davke, ker je hotela pokriti občino z njimi postavke, o katerih je bila vlada prepričana, da se dajo pokriti brez novih davkov, pri količkah varčnem gospodarstvu. Občina bi morala potrošiti več za prekrbo revežev in sirot in onemoglost. O slovenskih nacionalističnih mestnih svetovalcih je dejal dr. Puecher, da se ve za njih navzočnost le tedaj, kadar so na dnevnem redu narodna, ali bolje rečeno jezikovna vprašanja. Ako smo mi vdeli socialisti, pravi dr. Puecher, so slovenski nacionalisti nihili.

Sedaj se bližajo volitve. Naši mandati potujejo in potrebno je, da si izvoli delavce tudi za prihodnja štiri leta, ki bodo znali varovati delavske interese. Pripravimo se zato mi, da dosežemo s skupnim delom zmago na skupno korist.

Navzoči so govorniku burno ploskali. (Dalje.)

Dopolnilna volitev v zavarovalnico proti neizgovar v Trstu.

Že zadnjič smo opozarjali, da so pri prejšnjih volitvah v zavarovalnico proti neizgovar skušali podjetniki na precej čuden način izva-biti glasovnice delavcev in voliti z njimi po svojih zastopnikih.

Tudi letos so se podjetniki vseh političnih barv in jezikov združili, posebno na Kranjskem in so izdali na podjetnike naslednjo okrožnico:

V Ljubljani, dne 27. novembra 1912.

Velečenjeni gospod!

Za volitve v delavsko zavarovalnico zoper neizgovar v Trstu, ki se vrše dne 20. decembra 1912, ste prejeli glasovnice. Te volitve so za naše delodajalce in delavce največje važnosti. Uspeh je pa le mogoč, če vsi

interesentje nastopajo enotno in stori vsak svojo dolžnost. Glasovi se ne smejo cepiti. Dogovorilo se je, da naši domači interesentje v delu nastopijo složno in skupno brez strankarstva. Obračamo se zategadelj do Vas z nujno prošnjo, da takoj pošljete glasovnice na spodnji naslov. Vsaka glasovnica mora biti pravilno podpisana. Glasovnice za gospodarja (podjetnika) podpiše gospodar sam, glasovnice za zavarovane uslužbence pa gospodar in kot zaupnik delavcev eden Vaših uslužbencev. Imen kandidatov ni treba vpisovati. Treba je, da imate v tem pogledu zaupanje do mesta, ki vodi te volitve in mora gledati, da se ne cepijo glasovi.

Za skupni odbor za deželo Kranjsko:

Ivan Knez
predsednik trgovske in obrtniške zbornice.

Ivan Kregar,
predsednik zavoda za pospeševanje obrta.

Ta okrožnica nam prav jasno priča, kaj hočejo. Okrožnica nam jasno dokazuje, da so edini v tem, da treba iz zastopstva zavarovalnice proti neizgovar potisniti vse delavske zastopnike in sicer tako, da glasovnice podpiše zaupnik podjetnikov in se potem odposljejo nepopolnane odboru podjetnikov, ki jih popiše tako kakor mu je všeč.

Nas seveda prav nič ne briga, kako volijo delodajalci, mi se ne vrtimo v to, in najmanj, kar o tem lahko rečemo je to, da bi bilo pošteno, če bi tudi podjetniki pustili delavce, da volijo kakor jim drago. Toda podjetniki, kakor je razvidno iz te okrožnice, hočejo za hrbtom delavstva glasovati namesto delavstva in proti delavstvu, proti socialno demokratičnemu organiziranemu delavstvu.

Podjetniki ne ravnajo v tem primeru pošteno, vse njih ravnanje diši že po volilni slepariji.

Opozarjamo torej delavstvo, ki voli letos pri tej dopolnilni volitvi, da glasovnice zahteva od delodajalcev, če jih ne bodo dali, bomo poklicali državnega pravdnika.

Delavstvo si je priborilo zastopstvo v zavodu, delavstvu gre to zastopstvo, zaradi tega najodločneje protestiramo proti temu, da se Knezova zbornica in Kregarjev zavod vmešavata in zlorablja za pačenje v volitev delavskih zastopnikov. Gospodje naj že vendar enkrat uvidijo, da delavci niso njih opetniki nego so ljudje, ki znajo in morejo sami braniti svoje pravice.

Pokroviteljev, ki se združujejo proti delavstvu, pa ne potrebujemo.

Pribili smo zopet letos to podjetniško nedostojnost, da se delavstvo ve ravnati.

Delavci, volite le kandidate, ki jih je postavilo organizirano delavstvo! V »Zarji« jih še objavimo prihodnji teden.

Danes ob 8. zvečer v veliki dvorani »Mestnega Doma«

javno predavanje

Predava sodrug dr. Henrik Tuma iz Gorice

o predmetu: VOJNA NA BALKANU, NJE VZROKI IN POSLEDICE.

Vstop prost. Prostovoljni prispevki v pokritje režijskih stroškov se sprejmejo.

K obilni udeležbi vabi

»Vzajemnost«.

Ljubljana in Kranjsko.

— Včerajšnja konfiskacija. Včerajšnja »Zarja« je bila zopet konfiscirana in sicer je zapadel zaupnik ves uvodnik z naslovom vred. Tiskovna cenzura, ki jo izvajajo Stürgkhovi pomočniki, nima primere v ustavni dobi — skupaj z ostalimi življenskimi pojavi sedanje vlade kaže, da vesla Stürgkh v pristanišče predmarčnega absolutizma in reakcije. Značilno je, da trpi najhujše pod vladnimi persekucijami delavsko časopisje — ne samo v Ljubljani, na Dunaju prav tako kakor po vsej Avstriji. Mogotci se zavedajo, da je socialistično časopisje njih nakanam najnevarnejše, zato mu skušajo zamašiti usta. Proti tej zakone kršeči samovoljnosti ga ni odpomočka, le en izdaten protest je: da delavstvo podvoji, potroji delo za svoje glasilo, da mu pridobi novih bataljонов zvestih naročnikov, da napolni njihove bojne blagajne. Mogotci naj spoznajo, da se brez uspešno zadržajo in zaletavajo v delavske postojanke!

— Idrila. V nedeljo dne 8. t. m. se je vršil pri Barbara-čakalnici izreden občni zbor delegatov tukajšnje bratovske skladnice. Šlo je za provizije po novem plačilnem normalu. Delegati so tozadevne tabele soglasno odobrili s pristavkom na dvornega svetnika g. Billeka, naj skuša pospešiti, da višje oblasti nove provizije čimprej potrdijo. Gospod dvorni svetnik je to obljubil ter dostavil sledeče: Če se vse to ta mesec reši, potem bodo dobili tudi stari provizionisti, ki imajo čez 20 let službe, lep približek, ki je odmerjen od 1. julija t. l. in je razdeljen sledeče: Oni, ki so delali 20 do 25 let, dobe najmanj 300 K provizije, od 25 do 30 let 400 K, od 30 do 35 let 500 K, od 35 do 40 let 600 K. Oni pa, ki so delali nad 40 let, dobe 700 K provizije letno. Potemtakem bi dobili po največ po 50 K za pol leta naknadno približka, če bi se nove tabele še ta mesec potrdile. Ni veliko, ali vendar nekaj uspeha se kaže od tega, ker se je od naših delegatov to na vsakem občnem zboru drzelo, kajti rekli smo že in še poudarjamo, da kar se dá doseči, se doseže le s pomočjo delavskih zaupnikov na pritisk organizacije, ne pa s kakšno puhlo govoranco v državnem zboru, kakor se ž njimi ponašajo naši nasprotniki.

— Najprimernejše božično ali novoletno darilo je »Družinski koledar«, ki obsega na 214 straneh v veliki osmerki mnogo poučnega in zabavnega čtiva in slik. Cena enemu izvodu K 1.20, po pošti 20 vin. več. Razpečevalci dobe primeren popust. Dokaz, da je koledar res iz-

vrsten, je dejstvo, da je prva naslajda z zlatim tiskom na platnicah že popolnoma pošla. Naročila in denar je pošiljati na naslov: Zveza »Vzajemnost« v Ljubljani. Najboljše je poslati denar naprej, ker se s povzetjem koledar zelo podraži.

— Nocoj v »Mestni Dom«! Sodrugi v Ljubljani in okolici se vabijo, da prihite v obilnem številu na nocojšnje predavanje »Vzajemnosti«, ki bo v veliki dvorani »Mestnega Doma«. Predaval bo sodrug dr. H. Tuma iz Gorice. Vstop prost.

— IX. mednarodna maskarada bo prihodnje leto v soboto dne 18. januarja v veliki dvorani »Narodnega Doma«. Cenjene organizacije se prosijo, da ta dan ne prireajo drugih priredb.

— Iz gledališke pisarne. Danes se ponovi zabavna opereta »Ptičar« za nepar-abonente, pri kateri so dosegle naše najpriljubljenjše moči lepe uspehe. Gospod Vondra je od svoje boleznj že okrevl in je torej pričakovati, da pride ta melodiozna opereta do popolne veljave. — V nedeljo popoldne se na splošno željo pncov in znanih cenah občinstvu priljubljena opereta »Boccaccio« izven abonmaja, za lože nepar. — Zvečer prvič za par-abonente »Ptičar«.

— Slovenska opera. Nanovo angažirani prvi tenorist g. Anton Harfner-Karas je prišel včeraj v Ljubljano in se že udeležuje skušen za prvi nastop v operi »Hoffmannove pripovedke«, katera se vprizori že prihodnji teden in kjer poje g. Harfner-Karas naslovno vlogo. — Opra pripravlja Weisovo efektno ljudsko opero »Naskok na mlin«, opereta pa »Orfeja v podzemlju«.

— Javen železničarski shod bo v ponedeljek, dne 16. decembra t. l. ob 8. zvečer v gostilni »Anžok« v Spodnji Šški. Dnevni red: 1. Neznosne razmere na c. kr. drž. železnici. 2. Predlogi in sklepi k prvi točki. Poročevalec: tajnik železničarske organizacije Kopač. Na shod so povabljeni tudi člani personalne komisije. Komur je na tem, da pokaže svoje ogorčenje napram današnjemu sistemu na državni železnici, ta se bo shoda udeležil. — Brez-značajneži in strahopetci naj ostanejo doma.

— Umrlj so v Ljubljani: Ema pl. Klein-mayer, žena c. kr. nadgeometra in vpokojena nadučiteljica, 50 let. — Josip Justin, tovarniški delavec v pok., 62 let. — Antonija Kocjan, mesarjeva žena, 21 let. — Franciška Kralj, šivilja, 36 let.

— S trebulom za kruhom. V četrtek se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 17 Ogrov in 4 Slovenci; nazaj je pa prišlo 40 Makedoncev in 35 Hrvatov. 50 Hrvatov je prišlo iz Nemčije, 40 Lahov se je povrnilo pa iz Budimpešte.

— Pol ustnice je odgriznil pes Iv. Müllerju, čistilcu orodja v restavraciji južnega kolodvora.

— Zaradi prepovedanega povratka sta bila v četrtek aretirana Vinko Jurman, rojen v Nemški Loki ter pristojen v Šent Janž in Marija Dolenc, rojena 1873. v Leskovci ter pristojna v Oselcu pri Škofji Loki. Oba so izročili okrajnemu sodišču, pozneje se povrmeta pa s spremstvom v njuno domovino.

— Nepošten hlapec. V četrtek je dal izdelovalec drož Ferdinand Zalokar svojemu hlapcu Ivanu Rebolju 10 K, za katere naj bi mu šel nekaj kupit. Rebolj je bankovec sicer prevzel, a se ni povrnil niti z denarjem, niti s kupljenim blagom.

— V Ameriko se je v četrtek hotel odpeljati Vinko Taustenberger, rojen leta 1895. v Erderiku v Slavoniji, ter se s tem odtegniti vojaški dolžnosti. Nakano mu je pa preprečil na kolodvoru službojuči nadstražnik Večerin s tem, da ga je aretirat. Oddali so ga sodišču.

— Izgubila je posestnikova hči Marija Čepanova 10 K 80 vin. denarja. — Leonija Udyjeva je izgubila črn perzijski muf. — Meta Lillegova je izgubila bankovec za 20 K.

— Zahtevajte odločno in izrecno pri nakupovanju kavnega pridatka Kolinsko kavno pri-mes iz edine jugoslovanske tovarne kavnih pri-mes v Ljubljani!

Kinematografi »Ideal«. Spored za soboto 14. nedeljo 15. in ponedeljek 16. decembra 1912. 1. Zabavna nedelja. (Humoreska.) 2. Reja slo-nov v Indiji. (Zanimiv naraven posnetek.) 3. Bedak si hoče vzeti življenje. — Samo zvečer. 4. Napačni policaj. (Amerikanska drama.) — Samo zvečer. 5. I. del »Katastrofa« ali Blisk v temni noči. (Nordisk senzacijski film z ne še vidnimi sceničnimi efekti.) (2 minuti odmora.) II. del »Katastrofa«. 7. Prijetna zmot. (Krasna veseloigra Nordiskfilm Co.) V torek I. del Ve-čne priče. Pripravlja se Prežeca smrt. (Nordisk učinkovitost.) Od danes naprej so vsi sedeži prve vrste numerirani.

Stajersko.

— Hrastnik. Opozarjamo sodruge, da se dobe koledarji v prodajalni konsumnega društva.

— Sodrugi na Štajerskem naroče »Družinski koledar« lahko tudi pri sodr. Ignaciju Sit-terju, ravnatelju konsumnega društva v Trbovljah. Cena enemu izvodu K 1, 20, po pošti 20 v več.

— Moč uniforme se je izkazala tudi v Gradcu. Poročali smo že o »ritmoistru«, ki je na Dunaju okradel dva prostovoljca. Sedaj po-ročajo iz Gradca, da je prišel v sredo ob petih popoldne v trgovino v mestni hiši gospod »rit-mojster« in nabral različnega blaga v vredno-sti 180 K. Namesto denarja je pustil trgovcu svojo »častno besedo« in se poslovil z zavit-kom. Trgovčev učenec je pa zasledoval »rit-mojstra« in videl, da je šel še v drugo trgovino, iz katere se je tudi kmalu vrnil z zavitkom. V tej trgovini je kupil in plačal s »častno be-sedo« boo. vredno 80 K. V tej trgovini je de-jal, da se piše Rudolf Witte in da je iz Tarno-pola. Nato se je odpeljal s tramvajem na dr-žavni kolodvor, kjer so ga pa aretirali, ker je obvestil policijo trgovčev učenec. Aretiranca

so odvedli na mestno vojaško poveljništvo. Tu-kaj ga je sprejel poveljnik, major pl. Cvitkovič, kar najprijazneje in se oproščal, da so ga are-tirali. »Ritmojster« je povedal, da je baron Ket-tenburg, nato se je major zopet prav ljubeznivo poslovil od »ritmojstra«. Policija se pa ni dala preslepiti in je poizvedovala dalje ter dognala, da je »baron« in »ritmojster« prav navaden pustolovec in tat in da je njegovo pravo ime Alojz Ritter. Ponoči ob treh so ga aretirali v vinarni, kjer je bil v družbi nekega lajtnanta. Izročili so ga deželnemu sodišču.

— Pretep. V gostilni v Vojniku sta pre-tepla kmečka fanta Kukovič in Kolar svojega tovariša tako, da je oblezel ves krvav in neza-vesten. Vzrok je bila ljubosumnost.

— Zakonska ljubezen. Iz Vitanja poročajo, da se zakonska Stimolak v Čreškovi že dalje časa nista mogla videti. Prepriji in pretepi so bili na dnevnem redu. Te dni pa je Stimolak tako hudo pretepel svojo ženo in z njo tako ne-človeško ravnal, da se bo moral za to pred sodnijo zagovarjati.

— Nenadna smrt. Uslužbenec na južni že-leznici v Celju, Matija Kranjc, je padel v sredo s klančine, ravno ko je prevzemal vrečo moke. Bil je takoj mrtev. Truplo so prepeljali v mrt-vašnico.

— Nevaren tat koles prijet. V torek so pri-jeli v Gradcu 32letnega slugo Antona Turnerja iz Bocna, ki je v zadnjem času pokradel več koles in jih potem prodal. Turner je vlomil tudi v trgovino nekega trgovca v Gradcu, odkoder je odnesel več raznih stvari. Izročili so ga de-želnemu sodišču v Gradcu.

— 18 let ječe zaradi ogledstva. Slaščičarja Reiserja iz Gradca, ki se je nahajal v Belgradu osem tednov v zaporu zaradi ogledstva, je sodišče obsodilo na osemnajst let ječe.

— Živa baklja. V Ljubnu na Zgornjem Štajerskem se je s špiritom zažgala dekla Roza Zickbauer. V goreči obleki je letela v klet, kjer je omedlela. Prepeljali so jo v bolnišnico. Dvo-mijo, da ji življenje rešijo.

— Roparski umor. Iz Celja poročajo: V nedeljo zvečer se je vračal raznašalec kruha 62letni Mihael Sumrek iz Ostrožnega proti Cel-ju domov. Kmalu, ko je iz Ostrožnega odšel, so ga našli stokajočega s težko rano na glavi v nezavesti ležati v cestnem jarku. Spravili so ga v bolnišnico v Celje, kjer pa je kmalu umrl. Znano je, da je Sumrek imel pri sebi precej de-narja, uro in verižico, kar pa mu je vse manj-kalo, ko so ga našli. Tudi sodnijska obdukcija je dognala, da mu je bila rana na glavi priza-dejana od tuje roke. Umora in ropu je osum-ljen Alojzij Lednik, ki je po Ostrožnem znan kot ničvreden individui in je od nedelje neznanu kam izginil. Oblasti ga zasledujejo. Sumrek je bil skozi 28 let zaposlen pri raznašanju kruha pri celjskem pekovskem mojstru Achleitnerju.

Koroško.

— Celovška porota. Zaradi posilstva dveh šolaric je bil obsojen v četrtek 70letni Pavel Perhovník na 15 mesecev težke ječe. — Sledila je nato tiskovna pravda in sicer proti uredniku »Freie Stimmen« Josipu Lacknerju zaradi ža-ljenja časti. Lacknerja toži revizor državnih že-leznic v Beljaku Franc Bierbaum, kateremu je omenjeni list očital, da je kot revizor nevaren ženskam, ki se same vozijo, ker je z njimi pre-več prijazen. Predbaciva mu list tudi neki po-seben slučaj z ženo Pernultovo, soprogo po-stajevodja državne železnice. Lackner je na-stopil dokaz resnice. Dognalo se je, da je bil Bierbaum že enkrat kaznovan zaradi svoje prevelike prijaznosti in tudi Pernultova je de-loma potrdila dogodek z Bierbaumom. Porot-niki so obe vprašanji glede krivde zanižali in Lackner je bil oproščen.

Vestnik organizacij.

Založba »Zarje« ima sejo v ponedeljek v redakciji Odbor moškihansko podružnice »Vzajemnosti« ima jutri v nedeljo ob 3. popoldan važno sejo v društveni prostorih v gostilni pri »Dimu«. Odborniki so naprošeni, da se iste polnoštevno udeležijo.

Seja glasovna odbora »Vzajemnosti« v Ljubljani bo danes neposredno po predavanju v »Mestnem domu«. Sodrugi naj zanesljivo pridejo.

Podružnica krojačev ima v nedeljo dne 15. t. m. ob 9. dopoldne svoj mesečni redni shod v restavraciji pri »Per-lesu« v Prečernovi ulici. Krojaški pomočniki iz Ljubljane in okolice so prošeni, da se udeležijo shoda polnoštevno.

Goriško.

— Nagrado za rešitev življenja je dobil 17letni dijak Rudolf Pavlin iz Gorice, ki je le-tos 28. julija rešil iz valov Soče deklo Leopoldino Filip.

— Slaba družba. V nedeljo zvečer se je pripeljal v Gorico trgovec iz Morskega pri Ka-nalu, Štefan Brezigar, kjer je najprvo obiskal neko slaboglasno hišo. Tu se je seznanil z dvema mladeničema iz Mirna. Skupaj so vsi trije obiskali še nekaj gostiln in kavarn, nakar so se odpeljali z izvoščekom v zloglasno hišo na Mirenski cesti. Pri tovarni vžigalice pa sta tovariša napadla Brezigarja in mu pobrala 30 kron. Mož je imel pri sebi še 360 K. V strahu je začel kričati, nakar sta jo fanta pobrala s 30 K. Brezigar je napad naznanil policiji, ki je prišla oba fanta. Pišeta se: Rudolf Juretič in Karl Marčič.

Trst.

— Novoizvoljeni politični odbor jugoslovanske socialno demokratične stranke ima nocoj ob 8. prvo sejo s člani starega političnega odbora. Seja se vrši v prostorih političnega odbora v »Delavskem domu«, II. nadst. vrata 27. Odborniki, stari in novi, so toplo naprošeni, da se udeležijo te seje v polnem številu.

— V nedeljo 15. t. m. vsi v Sv. Križ v dvo-rano Maganjevo, kjer se vrši ob 4. popoldne prvi ženski socialistični shod.

Pomanjkanje vojnih notic je pri tržaški »Edinosti« že močno občutljivo. Ves čas bal-kanske vojne je pustila stara tržaška tetka so-cialiste pri miru. Sedaj so ponehale senzacijske

vesti iz balkanskega klanja in »Edinost« bi se rada odškodovala za ves čas, v katerem je pustila socialne demokrate pri miru. Pred dnevi se je razjezila nad nekaterimi šentivanskimi delavci, ki baie ne goje posebnih simpatij do vojne hujškarje in ki nimajo posebnega zmisla za prostovoljne zbirke za »Rdeče križe«. Odgovorili smo ji, kakor se je spodobilo. Naj ne išče pri nas spoštovanja, ne usmiljenja, kdor nas ne spoštuje. »Edinost« je poštna že od nekdaj. V izbruhu nekaterih delavcev vidi — stališče stranke. V večerajšnji številki objavlja »Edinost« izvadek iz članka, ki ga je napisala »Arbeiter Zeitung« o vprašanju, je li res samo Srbija kriva sedanje avstro-srbske napetosti. Članek dunajske tovarišice je lep. Ampak takih člankov je napisala »Zarja« že mnogo in jih je »Edinost« po stari narodnjaški navadi prezrla. Objavila je pa »Edinost« članek zato, da da pod nos nam in nam pokaže, kako vse drugače kot mi mislijo o Srbih nemški sodrugi. »Edinost« se sicer vedno pošteno razjezi, ako n. pr. pohvali »Slovenec« Nemca rajši kakor Slovenca. Neprehoma trdi »Edinost«, da hodijo Slovenci po vzorce k tujcem, med tem ki je dovolj vzorcev doma. Sama bi se pa raje zadržala, kakor da bi pohvalila slovenskega socialista namesto nemškega, ako je bilo delo obeh enakovredno. Ne zato, da bi se jezili ali pa ker reflektiramo na pohvalo »Edinosti«, marveč zato, da povemo sodrugom, kako je »Edinost« poštna in otročja, smo povedali tudi to dejstvo. Pri vsem tem bi pa vendarle vprašali modrijane pri tržaškem nadpolitičnem listu, kaj ima opraviti mnenje stranke v važnem socialnem in gospodarskem problemu z nabiranjem darov za »Rdeče križe«. Današnje vojne so ali v korist dinastijam ali pa v korist kapitalizmu ali pa v korist obema. Kdor hoče imeti vojno, naj si jo pošteno plača. Najbolje bi bilo, da bi se sam spravil v nevarnost. Naravno, da nam je žal za žrtve v vojni tembolji, ker so te žrtve iz delavskih družin po svoji veliki večini. Ampak ako znajo države iztisniti iz ljudskih žepov več milijone in znajo države s temi milijoni kupiti dovolj morilnega orožja, zakaj se ne bi smelo zahtevati od teh držav, da bi poskrbele za zadostno zdravniško pomoč vsaj v slučaju vojne. Mesto na socialne demokrate, naj se spravi »Edinost« raje na vlade, ki ne dajo za zdravniško pomoč toliko, kolikor bi morale dati. Delavci morajo podpirati svojo vojsko in svoje institucije. Delavec ni še nikdar k meščanstvu prosjačiti pomoči, naj tudi meščanstvo ne prihaja k delavstvu. Gojiti pijeteto do vojnih žrtv, pa nič storiti proti vsakdanji vojni nevarnosti, ne pomeni za nas nič. Na meščansko narodnjaško pijeteto zaveden delavec piska. Kadar se je delavec organiziral in postal socialni demokrat, je napravil proti vojni in njenim žrtvam več kakor vsa meščanska pijeteta skupaj. Zakaj pa ni imela »Edinost« nobene pičetete do žrtv februarjskih dogodkov iz leta 1902. Kam je spravila takrat »Edinost« svoja čuvstva!

— **Volitve v zavarovalnico zoper neizgode.** Bliža se 20. december. Ta dan se zaključijo volitve v zavarovalnico zoper neizgode na delu za okraj Trst, Istro, Goriško, Dalmacijo in Kranjsko. Strokovna komisija v Trstu je napravila zaupnike in sodruge, naj ji pošljejo pravilno prepisane glasovnice vsaj do 14. t. m. Mnogi zaupniki še niso storili svoje dolžnosti. Naj jo store čim prej.

— **Odkritje spomenika.** V nedeljo ob 9. dopoldne bodo odkrili spomenik cesarici Elizabeti, ki ji ga je postavil poseben odbor v desnem vrtnu na trgu pred južno postajo.

— **Delavski dobitki.** Petru Kervatinu, tečaju, ki je predvečerajšnjem delal na parniku Lloydove družbe »Austrija«, je iz dvigalnice padel na glavo kos verige in ga težko poškodoval. Nesrečnega so peljali v bolnišnico. Njegovo stanje je zelo nevarno.

— **Sodrugi, ki žele »Družinski koledar«.** ga dobe pri sodrugu Mihevcu, tajniku zveze kovinarjev v »Delavskem domu«. Cena izvodu 1 K 20 vin.

— **Zaradi ponarejevanja denarja** so bili obsojeni na tukajšnji poroti predvečerajšnjem Bonomi na 5 let, Ceroni na dve leti in Martini na 18 mesecev ječe. Copato je bil oproščen.

— **Zaradi ponarejanja denarja.** V četrtek je bil aretiran 20letni mizar Ivan Polanec iz Čakovca, ki pa je zadnji čas bil zaposlen kot težak v oljarni pri Sv. Ivanu, ker je hotel opehariti Valentina Zimiča, da bi mu zamenjal dva ponarejena petkronska tolarja za papirnat desetak. Ko so preiskali potem njegovo stanovanje, so našli na terasi poleg njegove sobe šest kalupov iz krede za vlijanje kron in polovični kalup za petkronsko tolarje. V stanovanju samem pa so našli večjo množico krede in cementa. Nato so izvršili preiskavo tudi pri njegovi ljubici. 18letni Mariji Škrleji na Vrdeh, ki so našli pri njej pripravo za tlopljenje kovine. Škrleja je zatrjevala svojo nedolžnost, pa so jo le tudi aretirali.

— **Tatvina na pošti.** Convoinu je ukradel nekdo na pošti na Borznem trgu znesek denarja in ček za 6000 K. Ček se je glasil na tukajšnje podružnično kreditne banke in je bilo izplačilo seveda takoj ustavljeno. Aretirani Jurij Contus je bil izpuščen iz zapore, aretirana sta bila dva Grka, Konstantin Tomopolos in njegov stric Agamemnon Oktoratus, ki sta bivala pod napačnim imenom v Trstu in sta se hotela izseliti v Ameriko. Bila sta namreč tisti čas na pošti, ko je oddajal Convoiu denar. Aretiranca tajita krivdo.

— **Okraden sadjar.** Sadjar Vincenc Ballarini stanuje v ul. Riborgo št. 7. V sredo popoldne, ko ni bilo nikogar doma, so neznan zli-

kovci s pomočjo ponarejenega ključa vdrli v njegovo stanovanje, siloma odprli omare in odnesli zlatnine in drugih dragocenosti ter denarja vsega skupaj za 2000 K.

— **Vihar na morju.** Lloydov parnik »Austrija« je preстал v Indijskem morju silen vihar. Moštvo in potnike je rešila le izredna sreča, da niso pokopani danes v brezmejnih globinah Indijskega morja. Parnik »Austrija« je priplul, ko so ga popravili v Colombi, srečno v Trst, njegov poveljnik kapitan M. D. Cosulich pripoveduje o tej grozni vožnji sledeče: Koncem oktobra peljali smo se iz Singapura proti Colombi. Dne 29. oktobra je začel padati barometer. Nastal je močan veter, ki nam je bril nasproti in ki je postajal vedno bolj silen. Morje je izgledalo kot velikanski kotel vrele vode, ki prekipava visoko čez stene. Nahajali smo se v zoni tajfuna in vsi znaki so kazali, da se bliža silen vihar. Morje je postajalo vedno bolj razburkano in valovito, valovi so postajali vedno večji in so s časom tako narasli, da so pokrili večkrat cel parnik. Naenkrat je udrla voda v strojnico in v skladišče za premog. Silen pritisk valov je strl igranje težke železne zatvornice. Zračne cevi so polumili valovi kot igračo in v kratkem je ugasnil ogenj v pečeh. Sklicali so takozvani ladjin svet, na katerem smo sklenili, da pomečemo prtljago na krovu v morje. To se je zgodilo. Vkljub temu se parnik ni dvignil, kajti voda je drla z vso silo v notranje spodnje prostore ladje. Okoli 8. je ponehal tajfun, nastala je silna tema in začela je divljati grozna nevihta. Dež je lil v stremenih, vkljub naporu delu vsega osebja je voda v parniku narasčala. Okoli 11. je začel barometer zopet padati in nevihti se je pridružil silen tajfun. Voda je preplavalja krov, začela vdirati v kabine in vedno narasčala v strojnici. Kmalu nato je naznanil prvi krmar, da je zlomljeno krmilo, in parnik je bil popolnoma prepuščen valovom, ki so se z njim igrali in ga premetavali sem in tja, poglabljali in dvigali po več metrov visoko. Izgubili smo smer. Opazili smo tudi, da je vihar potrgal vse rešilne čolne in popolnoma zvil železne stebriče, na katerih so bili pritrjeni. Voda je narasčala in parnik se je nagnil na stran. Začeli smo zopet metati tovor v morje. Obenem smo opozorili potnike — bili so sami moški — da se nahajamo v skrajni nevarnosti. Pomoči nismo mogli prositi, ker je vihar razdjal tudi postajo za brezžične brzojav. Ko se je zdnilo, nas je obdajala še vedno gosta megla in tavalji smo v poltemi. Šele 1. novembra zvečer je ponehal vihar toliko, da smo popravili krmilo; voda je začela padati in sredi noči se nam je posrečilo, da smo zanetili ogenj. Stroji so začeli delovati in počasi smo se pomikali naprej. Toda večkrat smo obstali, ker smo morali popravljati stroje. Vendar bili smo iz nevarnosti. Med viharjem je bilo ranjenih več mornarjev, najhujše poškodbe sta dobila kapitan Šussa in prvi krmar. Počasi smo se peljali proti Colombo, popravljali za silo stroje, in se živili samo s konzervami. Dospeli smo šele po 7dnevni mučni vožnji v Colombo, kjer smo izstopili, parnik pa izročili ladjedelnici, kjer so ga toliko popravili, da smo mogli nadaljevati svojo pot v Trst.

Državni zbor.

Dunaj, 13. decembra.

ZAKON O REKRUTNEM KONTINGENTU IN O NABORU KONJ.

Kot generalni govornik o rekrutnem zakonu je bral danes sodrug Leuthner avstrijskim vladnim modrijanom ostre levite. Njegovo resolucijo, da je Prochazkovo afero v neugodnem slučaju izročiti haaskemu razsodišču, je vladna služničad kajpakda odklonila. Rekrutni zakon je bil seveda sprejet in zanj so poleg Rusinov glasovali tudi — slovenski klerikalni »opozicionalci« in obstrukcionisti. Bolj menda ni še nikdar nobena politična skupina skrunila lastnega imena kakor klerikalci, ki so parlamentarske prostitutke najslabšega imena. — Za tem je zbornica dokončala še splošno razpravo o zakonu glede konjskih naborov. Prihodnja seja bo jutri; na dnevnem redu je poleg specialne razprave o konjskih naborih zakon o vojni tlaki in vojnih dajatvah.

Sodrug Leuthner se je v svojem govoru, ki je na vso zbornico napravil velik vtisk, pečal z osebnimi izpovedmi v vrhovnem armadnem poveljništvu. Vsi odpusti in vsa imenovanja poslednjih dveh let imajo trojne skupne znake: kakor

strela z jasnega

padajo v javnost. Oficioznim krogom je jako težko javnosti natveziti pametne vzroke, dočim se naskrivaj pripovedujejo najinteresantnejše zgodbe in nagibi. Govornik graja način, kako vnanje ministrstvo in korespondenčni urad informirata časopisje o stališču, ki ga zavzema Nemčija v avstrijsko-srbski pravdi, in zlasti napram različnim senzacijskim vestem, tako n. pr. prejšnjo nedeljo o umoru avstrijskega poslanika Ugrona v Beogradu.

Ako bi bilo v meščanskih strankah kaj moštva, bi morale strahoma zreti na napredek militarizma v Avstriji.

Zaničevanje parlamenta.

ki udarja s sikajočim sovraštvom leta in leta na dan iz oficirskih krogov in iz oficirskega časopisja, ki vidi v poslancih le lovce dnevnih dijet, kateri ovirajo armado v njenem razvitku in kateri obrekujejo častniški zbor, to zaničevanje je prešlo v vse oficiozno in oficiole časopisje.

Generalska politika.

dokler se ukvarja z mapami in zemljevidi, ni nevarna. Ako pa obrača roko državnikovo, vodi iz katastrofe v katastrofo. Žal, da je današnja politika. Vsa naša srbska politika je vojaška in ne državniška koncepcija.

Ker je balkanski trg našim izdelkom zaprt, zastaja vse gospodarsko življenje in posledica je: strašna brezposelnost in hudi polomi. To je vojna pred vojno. Taka je ta politika, kakor da so se vodilni krogi zarotili, da pahnejo državo na rob propada, preden jo izpostavijo vojni preizkušnji.

O Prochazkovi aferi

izjava govornik: Pravijo, da čast naše države terjaja vojno. Ampak ako je bil žaljen avstrijski konzul, ako je bila zasramovana avstrijska zastava, zato še ni treba pošiljati na stotisoče mož v pogubo. Čast države zahteva, da svojih narodov ne spravljamo v nevarnost in v boje, ki so v primeri s ceno neskončno dragi. Zato predlagamo naslednjo

resolucijo:

Ker poslanska zbornica noče, da bi rekruti, katerih nabori so pravkar sklenjeni, odšli na bojišče, dokler niso izčrpana vsa sredstva za mirno poravnavo konflikta s Srbijo, pozivljamo vlado, da zastavi ves svoj ustavni vpliv na skupno vlado v tem zmislu, da se Avstro-Ogrska izjavi pripravljena, ako Srbija odredi primerno zadoščenje za razžalitev avstro-ogrškega konzulata v Prizrenu, za izročitev sporne zadeve stalnemu razsodišču v Haagu.

PETICIJA GLEDE NA ZAKON ZA PEKOVSKO VARSTVO.

Sodrug Muchitsch je predložil zbornici od 10.000 pekovskih delavcev vseh narodnosti v Avstriji podpisano peticijo, ki zahteva izpremembo vladne predloge o varstvu pekovskih delavcev. Peticija je bila odkazana narodnogospodarskemu odseku.

ZAKON O VOJNI TLAKI V JUSTIČNEM ODSEKU.

V nočni seji je justični odsek sprejel zakon o vojni tlaki in o vojnih dajatvah. Spretnemu nastopu socialnih demokratov je pripisati, da so iz vladne predloge izbrušene najhujše ostrine, vendar je zakon tudi v tej obliki huda šiba za ljudstvo in socialni demokratje bodo v plenumu še enkrat obudili zaspano vest.

ŽELEZNIČARSKA ZAHTEVE V PRORAČUNSKEM ODSEKU.

Na začetku seje proračunskega odseka so slovenski klerikalni poslanci zopet uganjali svoje obstrukcionistične komedije. Potem sta govorila trgovinski in poljedelski minister. Za njima je povzel besedo sodrug Tomšik. V svojih izjavanjih se je najprej spominjal predloga socialnih demokratov, ki so zahtevali, da se postavi v proračunski provizorij znesek 17 milijonov kron za železničarje. Takrat je rekla vlada, da ni pokritja za to vsoto. Sedaj pa se je izkazalo, da bi ta znesek lahko železniško ministrstvo pokrilo iz dohodkov železnice. Tudi vladni pristaši so stavili sedaj več predlogov, ki zahtevajo upostavitve vsot v proračunski provizorij za državne nastavlence, kar je naknadna pritrditev socialno demokratičnemu predlogu. Tomšik dokazuje, da železniško ministrstvo ni izpolnilo svojih obljub. Toplo se potem zavzema za vse kategorije uslužbencev državnih železnic in stavi po enournem govoru primeren predlog, ki se glasi:

V § 2 proračunskega provizorija naj se postavijo sledeče besede in sicer z določbo, da je za zvišanje plač uslužbencev in delavcev c. kr. državne železnice upostaviti znesek 17.010.171 kron in za zvišanje plač delavcev dvorne in državne tiskarne, tabačne režije, delavcev v solnih napravah, glavne penzenice, brzojavnega in telefonskega urada, tržaških skladišč, državnih montanskih tovarn, delavcih v gozdih in na domenah in cestarjev je uporabiti zneske, ki jih je določil sklep poslanske zbornice od 20. decembra 1911.

Železniški minister izjavlja, da je določen znesek 21 milijonov K že popolnoma izčrpan. To je tudi že povedal na seji zbornice. Vlada, da mora vztrajati glede 17 milijonskega predloga na stališču, ki ga je zavzela že poleti, da si pridržijo odločitve časa in obseg izboljšanj. V železniškem ministrstvu se bavijo z vprašanjem o izboljšanju plač, pokritje bodo našli v denarnih sredstvih, s katerimi sedaj razpolagajo.

Nato se je seja zaključila.

SLUŽBENA PRAGMATIKA DRŽAVNIH URADNIKOV IN SLUG.

Stranke večine so se pogodile danes z vlado glede službene pragmatike in podlo izdale koristi državnih uradnikov in slug. Namesto osmih milijonov so priznale vladne stranke da zadostujeta dva milijona. Sodrug Glöckel je v daljšem govoru ožigosal izdajalsko početje meščanskih strank.

Zadnje vesti.

Premirje na Balkanu.

PRIHOD GRŠKIH MIROVNIH POOBLAŠČENCEV.

London, 14. decembra. Včeraj so dospeli semkaj na postajo Chariny Cross srbski, grški in črnogorski pooblaščenec skupno s svojimi tajniki in svetovalci. Grški poslanik v Lon-

donu je šel sprejet balkanske pooblaščenice v Dover in se je pripeljal z njimi. Pred postajo se je nabralo okoli 200 članov tukajšnje grške kolonije, na čelu jim grški arhimandrid in osebje grškega poslanstva. Grškemu ministru so prirejali burne ovacije in ga končno odpeljali z avtomobilom med gromovitimi aklamacijami.

PESIMIZEM PRED MIROVNIMI POGAJANJL.

London, 14. decembra. Vsled neugodnih vesti, ki prihajajo iz Turčije, prevladuje v tukajšnjih političnih krogih vedno večji pesimizem glede na uspeh mirovnih pogajanj. »Daily Telegraph« poroča iz Carigrada, da odkar se je odpeljal turški pooblaščenec v London, prevladuje v carigradskih političnih in vojaških krogih vedno večji pesimizem o uspehu pogajanj. Vzemirja zlasti dejstvo, da od treh pooblaščenec sta dva generala Ta premoč vojaštva da zna narekovati Turčiji intransigentno stališče. Le ena stran zadeve bo morda prisilila Turčijo k zmernejšim korakom in sicer finančna stran. Občuti se pomanjkanje denarja. Vlada je poskusila najeti doma večje posojilo s podpisovanjem bonov, za katere bi jamčili vojni davki. Toda nihče jih ni podpisal. Dejstvo ostane, da se nahaja turška vlada v težkih stiskah posebno, ker ne more vršiti svojih dolžnosti napram evropskim kapitalistom. Le to utesne morda prisiliti Turčijo, da sklene mir.

TURŠKO STALIŠČE.

Carigrad, 14. decembra. Vlada zahteva, da ostanejo Odrin, Dedeagač in Lozengrad turški. Albaniji se prizna avtonomija pod turškim protektoratom. Balkanske države bodo morale pokriti večji del državnih dolgov anektiranih dežel. Manjše dohodke bodo nadomestili z monopoliziranjem tobaka ni vlada še ničesar ukrenila. O tem bo sklepal parlament.

REŠID-PAŠA O MIROVNIH POGAJANJLH.

Pariz, 14. decembra. Rešid-paša je izjavil sotrudniku »Tempsa«: Turčija bo sprejela mir le pod častnimi pogoji. Naša vojaška sila narasča od dne do dne. Pri Cataldži imamo 170.000 mož in obilo municije. Tudi zdravstveno stanje se je izboljšalo. Glede Albanije je Turčija pripravljena, da ji prizna avtonomijo pod suvereniteto sultanova. Z Grško se ne moremo pogajati, dokler ne pripozna premirja pod istimi pogoji kakor ostali zavezniki.

PREPIR ZA SOLUN.

Dunaj, 14. decembra. Napetost med Bolgarijo in Grško zaradi posesti Soluna se še ni polegla. V tukajšnjih dobroinformiranih krogih trdijo, da je prošila Grška vlada Poincaréja za posredovanje glede Soluna. Baje je tudi Pašić pripravljen, da posreduje med obema vladama.

POMORSKA BITKA MED GRŠKIM IN TURŠKIM BRODOVJEM.

Milan, 13. decembra. »Secolo« je dobil iz Carigrada: Brezžične brzojavke, ki so bile objavljene od mornariškega ministra, naznanjajo, da je odplula turška eskadra iz Dardanel in je izzvala bitko z grškim brodomjem.

Pariz, 13. decembra. Tukajšnji listi naznanjajo, da so došle vesti iz Carigrada, ki naznanjajo, da se je pričela bitka med turškim in grškim brodomjem. Splošno se sodi, da bo turško brodomje kaj kmalu premagalo grško, ki nima v svoji sredi niti ene modernejšje bojne ladje.

POMORSKA BITKA PRI KSEROSU.

Carigrad, 13. decembra. V zalivu Kseros se je pričela bitka med grškim in turškim brodomjem.

TURKI SO UJELI GRŠKO TORPEDOVKO.

Carigrad, 14. decembra. Dve turški torpedovki sta ujeli blizu obrežja Desike grško torpedovko. Torpedovko so Turki pripeljali v Dardanele.

ROMANIJA NA KONFERENCI POSLANIKOV.

Dunaj, 14. decembra. O zastopstvu Romanije na konferenci poslanikov še ni nič odločeno. Skoraj gotovo pa je, da se bosta Avstrija in Nemčija toplo zavzeli, da dobi Romanija zastopstvo. Končna odločitev se bo izrekla na konferenci v Londonu.

ROMANIJA SE Približuje Rusiji.

Kelmoraj, 14. decembra. »Köln. Zeitung« poroča iz Sofije, da se vrši v Romaniji popoln preobrat vnanje politike in zbližanje z Rusijo.

KONZUL EDL NA DUNAJU.

Dunaj, 13. decembra. Konzul Edl (ki je preiskaval »afero« konzula Prochaska v Prizrenu) je danes ob 11. dopoldne dospel z orientalskim ekspresom na Dunaj.

VOLILNA REFORMA NA OGRSKEM.

Budimpešta, 14. decembra. Pri določitvi delovnega programa ogrskega parlamenta so sprejeli tudi vse one zakonske načrte, ki naj bodo rešeni še v tekočem letu. Ministrski predsednik Lukacs je izjavil, da bo vlada zakon o volilni reformi predložila še v tekočem letu.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska »Ljubljanski Tiskarna« v Ljubljani.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

Brez konkurence!
Krasne novosti jesenskih oblek in površnikov domačega izdelka. Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.
Solidna postrežba. **Najnižje cene.**

Avtomobilska zveza Idrija-Logatec, kolodvor.

Odhod iz Idrije:
ob 6— zjutraj
„ 12— opoldan
„ 3:30 popoldan

Prihod v Logatec:
ob 7:50 zjutraj
„ 1:40 popoldan
„ 5:10 popoldan

Odhod iz Logatca:
ob 8:30 zjutraj
„ 2:30 popoldan
„ 6:30 zvečer

Prihod v Idrijo:
ob 10:20 zjutraj
„ 4— popoldan
„ 8:15 zvečer

Cene z avtomobilnim omnibusom:

	I. razred	II. razred
Idrija-Logatec ali nasprotno	K 3—	K 2—
Idrija-Godovič	„ 1:50	„ 1—
Godovič-Hotodrsica	„ 1:50	„ 1—
Hotodrsica-Logatec	„ 1:50	„ 1—

Cene s kombiniranim avtomobilom:

	I. razred	II. razred
Idrija-Logatec ali nasprotno	K 3—	K 2—
Idrija-Godovič	„ 1:50	„ 1—
Godovič-Hotodrsica	„ 1:50	„ 1—
Hotodrsica-Logatec	„ 1:50	„ 1—

Označena vožnja se vrši vsak delavnik, omnibus vozi vsak dan opoldan, ob nedeljah in praznikih vozi le opoldan omnibus.

Točnost se po možnosti vzdržuje, vendar pa ne prevzamemo nobene odgovornosti za morebitno zamudo.

Valentin Lapajne v Idriji.

Kavarna Leon
Celo noč odprto
Celo noč odprto
Stari trg št. 30.

Maksim Gorkij

„Mati“.

Cena K 4—.

To pohvalno delo slavnega ruskega pisatelja je izšlo te dni. Dobiva se po vseh knjigarnah, kakor tudi v založbi „Zarje“ v Ljubljani, ki je knjigo založila in izdala.

Moderna veda in socializem

Napisal Enrico Ferri. Poslovenit M. J.č.

To knjigo toplo priporočamo. Cena 1:20 K. Dobi se v vseh knjigarnah in v založbi „Zarje“.

Naročajte se na Zarjo!

Ceno posteljno perje!

Najboljši češki nakupni vir!

1 kg sivega, dobrega, puljenega 2 K; boljsega 2:40 K; prima polbelega 2:80 K; belega 4 K; belega puha 5:10 K; vefinega snežnobelega, puljenega, 6:40 K, 8 K; puha sivega 6 K, 7 K, belega, finega 10 K; najfinejši prni puh 12 K. Naročila od 5 kg naprej franko.

Zgotovljene postelje iz gostonitega rdečega, modrega, belega ali rumenega nankinga, pernica 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema zglavnicama, 80 cm dolgi, 60 cm širi, polnjena z novim sivim, prav stano-vitnim puhaštim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; posamezne pernice 10 K, 12 K, 14 K, 16 K zglavnice 3 K, 3:50 K, 4 K. Pernica, 200 cm dolga, 140 cm šir. 13 K, 14:70 K, 17:80 K, 21 K, zglavnica, 90 cm dolga, 70 cm šir. 4:50 K 5:20 K, 5:70 K, spodnja pernica iz močnega, črnatnega gradla, 180 cm dolga, 116 cm šir. 12:80 K, 14:80 K. Razpošilja se po povzetju, od 12 K naprej franko. Lahko se franko zamenja za neugajajoče se vrne denar. — Natančni cenovniki gratis in franko.

S. Benisch, Dešenice št. 758, Češko.

Najizvrstnejše in najboljše tambure izdeluje in razpošilja

Prva sisačka rukotvor-nica tambura S. Stjepušin

Sisek, (Hrvatska).

Odlikovan na pariški izlozbi 1. 1900 in na milanski izlozbi 1. 1896

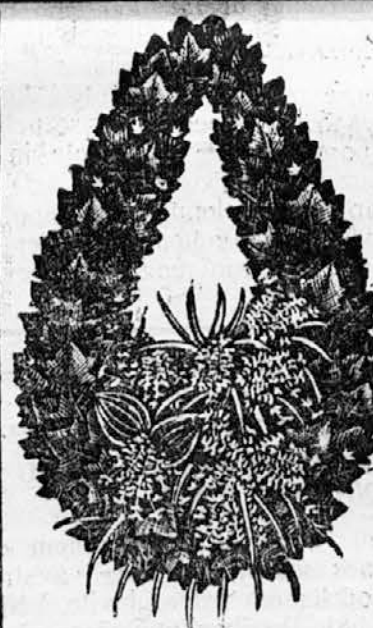
razun tamburic in skladov za tamburice ima Razna godala kakor gosli, citre, kitare, mando-line, harmonike, okorine i. t. d., za katere se pošilja poseben cenik s slikami. Ilustrovan cenik tamburic pošljem vsakomur zastoj. V isti tovarni izhaja strokovni tamburaški mesečnik pod imenom „Tamburica“, ki prinaša razun podataka krasne tamburaške partiture ter stane letno 8 K.

Ali sem „Zarji“ že pridobil novega naročnika?

Posebna specialiteta likerija

Posebna specialiteta likerija

V zalogi je vedno do 500 kosov od 2 do 60 K komad, tako da si vsakdo lahko izbere.

Ob nedeljah se dobivajo venci v isti hiši v I. nadstr.

Slavnemu občinstvu v mestu in na deželi vljudno priporočam največjo zalogo krasnih

nagrobnih vencev in trakov

z napisi.

Zunanja naročila se izvršujejo hitro in točno.

Cene brez konkurence.

FR. IGLIČ Ljubljana, Mestni trg št. 11-12

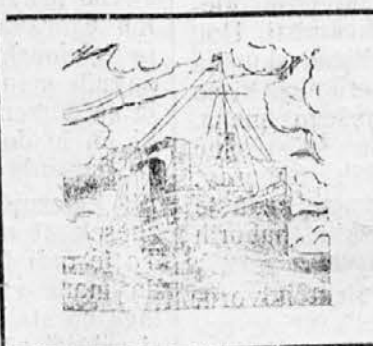
Potniki

v severno in južno AMERIKO

se vozijo sedaj le po domači avstrijski progi

Avstro-Amerikana

Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro

z najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtnicama, električno razsvetljavo, brezčnim brzojavom, na katerih je zaa vskega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, posteljo, kopelj itd.

Odhod parnikov:

v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni. Vsakovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Stajersko in Koroško:

SIMON KMETETZ Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 26.

FRANCOSKO ŽGANJE „DIANA“

z Mentolom je najboljše domače sredstvo.

Dobiva se pri vsakem boljšem trgovcu na deželi, ter v Ljubljani v lekarni gospoda Gabriela Piccoli in pri gosp.:

Franc Babič,
Berjak & Šober,
Viktor Cantoni,
B. Cvančara,
L. Češnovar,
Marija Jemec,

Ivan Jelačin,
A. Jerše,
Anton Kanc,
L. Kotnik (Šiška),
J. Krivic,
Anton Krisper,

Leskovic & Meden,
Antonija Mehle,
Tomaž Mencinger,
Josip Mihelič,
J. Oblak,
J. Pečdan,

V. Petričiča nasl.
J. Samec,
Ivan Pintar (Šiška),
J. Rosshäupl,
A. Stacul,
A. Sušnik,

A. Šarabon,
F. Sark,
M. Spreitzer,
Franc Terdina,
J. Vodnik (Šiška) pr.

Berta Sevar,
M. Krč-Gasperlin,
„Konsumnem društvu“
za Ljubljano in okolico.